

ევროპა. ევროკავშირის შექმნა და გაფართოება (ტრენინგის მოდული)

ევროკავშირის Erasmus+ პროგრამების მხარდაჭერით
ჟან მონე პროექტების ფარგლებში - 611026-EPP-1-2019-1-GEEPPJMO-
PROJECT

გურანდა ჭელიძე

2020

ტრენერი და ტრენინგის „ევროპა. ევროკავშირის შექმნა და გაფართოება“

ავტორი - გურანდა ჭელიძე

გურანდა ჭელიძე - ისტორიის აკადემიური დოქტორი, ევროპისა და ამერიკის ქვეყნების ახალი და უახლესი ისტორიის სპეციალისტი,

აკადემიური და სამეცნიერო საქმიანობა - 27 წელი უმაღლეს სასწავლებლებსა და ზოგადსაგანმანათლებლო სკოლებში

✓ ლექციები: ევროპის ახალი დროის ისტორია, ევროპის თანამედროვე ისტორია, ევროკავშირის გაფართოება აღმოსავლეთით, რეგიონმცოდნეობის შესავალი;

✓ 37 სამეცნიერო სტატია და სახელმძღვანელო: გამოცემულია საქართველოში და საზღვარგარეთ.

მიმდინარე საქმიანობა

კავკასიის უნივერსიტეტის ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სკოლის აფილირებული პროფესორი; კავკასიის უნივერსიტეტის ევროპისმცოდნეობის საბაკალავრო საგანმანათლებლო პროგრამის ხელმძღვანელი; ფინანსთა სამინისტროს აკადემიის ტრენერი; Erasmus+ Jean Monnet Activities პროექტების ფარგლებში კავკასიის ჰუმანიტარულ და სოციალურ მეცნიერებათა სკოლის „ევროპული სწავლების სამკუთხედი“ (TEESS) კოორდინატორი, სამართლის სკოლის პროექტის „ევროკავშირის სამართლებრივი სახე (LFEU) ექსპერტი.

gchelidze@cu.edu.ge

teess@cu.edu.ge

1. ტრენინგის მიზანი

ტრენინგი ხორციელდება Erasmus+ Jean Monnet Project-ის „ევროპული სწავლების სამკუთხედი“ (TEESS) ფარგლებში. პროექტის მიზანია ევროპის მცოდნეობის სფეროში კავკასიის უნივერსიტეტის აკადემიური ცოდნისა და გამოცდილების გაზიარება საქართველოს საჯარო სკოლებისათვის - ევროკავშირისა და ევროპული ასოციაციის პროცესების თაობაზე მათი ინფორმაციული გაძლიერებისა და სახელმწიფოებრივი აზროვნების განვითარების თვალსაზრისით.

ტრენინგის „ევროპა. ევროკავშირის შექმნა და გაფართოება“ მიზანია ცოდნის გავრცელება ევროპული ფასეულობების, ევროკავშირის შექმნის, ევროკავშირის გაფართოებისა და საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობების შესახებ ასოციაციის შეთანხმების ხელმოწერამდე.

2. ტრენინგის ამოცანები

ტრენინგის ამოცანებია:

- საერთაშორისო თანამშრომლობისა და რეგიონალური ინტეგრაციის აუცილებლობის შესახებ მსმენელთა ცნობიერების ამაღლება;
- ევროპული ფასეულობების, ევროკავშირის მიზნების შესახებ.
- ცოდნის გაღრმავება ევროკავშირის უმთავრესი შეთანხმებების შესახებ, რაც განაპირობებს მის ზესახელმწიფოებრივ და განსაკუთრებულ ხასიათს.

3. ტრენინგის ჩატარების მეთოდი

ტრენინგის ფარგლებში მისი რეგლამენტიდან გამომდინარე ტრენერი თეორიული მსჯელობის სახით წარადგენს განსახილველ საკითხებს;

ტრენერი გამოიყენებს პრეზენტაციის მეთოდს;

ტრენინგის მსვლელობისას უზრუნველყოფილი იქნება მონაწილეთა ჩართულობა (კომენტარის, დამაზუსტებელი შეკითხვებისა და შეფასებითი მოსაზრებების წარმოდგენის სახით).

ტრენინგის დასრულებისას პასუხი გაეცემა მსმენელთა მხრიდან დასმულ შეკითხვებს.

ტრენერი ითვალისწინებს გარემოს (ეთნიკური უმცირესობის საზოგადოება; დევნილთა საზოგადოება), სამიზნე ჯგუფების ასაკობრივ ჯგუფს (არსრულწოდნები), დეიზნფორმაციის ზეგავლენის ხარისხს (რუსულენოვანი საინფორმაციო წყაროების მოხმარების ფაქტს) და იყენებს აზრის ფორმირების, ტერმინების გამოყენებისა და ეთიკური წესების სპეციფიკურ ასპექტებს. ტრენინგი სრულად აწყობილია კონკრეტულ ფაქტებსა და მტკიცებულებებზე, დამადასტურებელი წყაროების მითითებით ან ჩვენებით.

4. ტრენინგის ხანგრძლივობა

ტრენინგი “ევროპა. ევროკავშირის შექმნა და გაფართოება” ითვალისწინებს პროექტის ფარგლებში დაგეგმილი ტრენინგის ერთ მოდულს. მას დაეთმობა 2 სთ.

5. სამიზნე ჯგუფი

ტრენინგის სამიზნე ჯგუფია ეთნიკური უმცირესობებით და დევნილებით დასახლებული რეგიონების საჯარო სკოლის მასწავლებლები, მოსწავლეები და მათი მშობლები.

ტრენინგის მონაწილეთა რაოდენობა - 60 პირი.

ტრენინგი უფასოა.

6. ტრენინგის მასალები

ტრენინგის მასალას წარმოადგენს ტრენერის პრეზენტაცია. მსმენელებს მიეწოდებათ ჰენდაუტები.

7. ტრენინგის ტექნიკურ-ლოჯისტიკური მხარე

უზრუნველყოფილი იქნება პრეზენტაციის ვიზუალიზაცია, კერძოდ, პრეზენტაციების ჩვენება ეკრანზე.

8. ტრენინგის დაწყება, მსვლელობა და პროცედურა

ტრენინგის გახსნა განხორციელდება ტრენერის მიერ, რომელიც მოკლედ მიაწოდებს შემდეგ ინფორმაციას მონაწილეებს:

- *Jean Monnet Project-ის შესახებ*
- *ტრენინგის მიზნებისა და ამოცანების შესახებ.*
- *ტრენინგის დღის წესრიგი და მოდულის ფარგლებში განსახილველი საკითხები*
- *ინფორმაცია ტრენერის შესახებ.*

9. ტრენინგის შინაარსი:

რას ნიშნავს იყო „ევროპელი“

ადამიანები მიდრეკილნი არიან იდენტობისაკენ. ისინი სხვადასხვა მიმართულებით ახდენენ საკუთარი თავის იდენტიფიკაციას, მაგრამ იშვიათად თუ ცდილობენ უფრო მაღალ და ფართო დონეზე მოახდინონ იდენტიფიცირება, ვიდრე მხოლოდ ერთი რეგიონი ან ერთი ქვეყანაა.

ამ გაგებით ტერმინი ევროპელი შეიძლება უნიკალურად ჩაითვალოს. დღეს „ევროპელი“ თუ „ევროპული“ ხშირად გამოიყენება ევროკავშირის მოქალაქეობის კონტექსტში. ასე რომ, ევროპა აღარ არის მხოლოდ გეოგრაფია, ევროპა იდეაცაა. ევროკავშირი არც კონტინენტი და არც ტრადიციული ერი სახელმწიფო. სინამდვილეში, ის აღარ არის არც მხოლოდ ეკონომიკური ალიანსი. იგი ევროპულ ფასეულობებზე დაფუძნებული სახელმწიფოების კავშირია და ეს ფასეულობები პოლიტიკური და სამართლებრივი ხასიათისაა.

ევროპული ცხოვრების წესი

ძალიან ბევრი ადამიანი, მათ შორის თავად ევროპელები, აკრიტიკებენ მოსაზრებას ევროპის კონტინენტზე მცხოვრები სხვადასხვა ეროვნების ერთ განსაზღვრებაში განზოგადების თაობაზე, მაშინ როცა სახეზე გვაქვს მრავალფეროვანი კულტურა, ენები და ისტორია. ისინი თითქოს არც სცდებიან თავიანთ არგუმენტაციაში, მაგრამ მათი დასკვნა მაინც არ არის მართებული, რადგან ევროპის კავშირის დევიზი „ერთიანობა მრავალფეროვნებაშია“ (*In varietate Concordia*) ჩვენ გვამძღვეს თანაარსებობისა და თანამშრომლობის შესაძლებლობას ევროპული ცხოვრების წესის გარანტიად აღიარებულ ფასეულობაზე დაფუძნებული გამოცდილებით; როცა ყველას შეუძლია აღიმადლოს ხმა, მიიღოს მონაწილეობა მრავალფეროვანი საზოგადოების მართვაში, არ ემინოდეს შესაძლო შედეგების თუ მათი მოქმედება არ ზღუდავს სხვა მოქალაქეების უფლებებსა და თავისუფლებებს.

ევროკავშირის მიზნები

- ევროპული ფასეულობებისა და საკუთარი მოქალაქეების კეთილდღეობის განვითარების ხელშეწყობა;
- მშვიდობის, უსაფრთხოებისა და მართლმსაჯულების უზრუნველყოფა.
- საზოგადოების მდგრადი განვითარების გაძლიერება დაბალანსებული ეკონომიკური ზრდითა და ფასების სტაბილურობით, მაღალკონკურენტული საბაზრო ეკონომიკით, დასაქმებითა და სოციალური პროგრესით, გარემოს დაცვითი პრობლემების მოგვარებით;
- ბრძოლა სოციალური იზოლაციისა და დისკრიმინაციის ნებისმიერი გამოვლინების წინააღმდეგ;
- სამეცნიერო–ტექნიკური პროგრესის ხელშეწყობა;
- ევროკავშირის ქვეყნებს შორის ეკონომიკური, სოციალური, ტერიტორიული ერთიანობისა და სოლიდარობის განვითარება, შიდა ბაზრის ჩამოყალიბება საბაჟო საზღვრების გარეშე ერთმანეთისათვის დაბრკოლებების შექმნის თავიდან აცილების მიზნით;
- მდიდარი კულტურული და ლინგვისტური მრავალფეროვნების პატივისცემა;
- ეკონომიკური და სავალუტო კავშირის განვითარება და ერთმანეთის (ქვეყნების) გაძლიერება ერთიანი ვალუტით.

ევროკავშირის ფასეულობები

ევროკავშირის ფასეულობები საერთოა მისი წევრი სახელმწიფოებისათვის, რომელთათვის უმთავრესია *ინტეგრაცია, მოთმინება, სამართლიანობა, სოლიდარობა*. ისინი უარს ეუბნებიან დისკრიმინაციას. ეს ფასეულობები ევროპული საზოგადოების განუყოფელ ნაწილს წარმოადგენს.

ადამიანის ღირსება

ადამიანის ღირსება ხელშეუვალია. მას უნდა ვცეთ პატივი და დავიცვათ. ღირსება წარმოადგენს ფუნდამენტური უფლებების რეალურ საფუძველს.

თავისუფლება

ადამიანის ინდივიდუალური თავისუფლებები - პირადი ცხოვრების, აზროვნების თავისუფლების, რელიგიის, შეკრების, აზრის გამოხატვის თავისუფლება, დაცულია ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების ქარტიით.

გადაადგილების თავისუფლება მოქალაქეებს აძლევს უფლებას თავისუფლად გადაადგილდნენ და იცხოვრონ ევროკავშირის ფარგლებში.

დემოკრატია

ევროკავშირის ფუნქციონირება ეფუძნება წარმომადგენლობით დემოკრაციას.

იყო ევროკავშირის მოქალაქე, ნიშნავს ისარგებლო პოლიტიკური უფლებებით. ევროკავშირის ყველა ზრდასრულ მოქალაქეს აქვთ უფლება წარადგინოს საკუთარი კანდიდატურა, ისარგებლოს ხმის მიცემის უფლებით ან ადგილსამყოფელ ან მათი წარმომავლობის ქვეყანაში. ხელისუფლებას ხალხი ირჩევს ეს კი მიიღწევა სამართლიანი არჩევნებით., რაც ნიშნავს ხელისუფლების ვალდებულებებსა და პასუხისმგებლობებს ხალხის წინაშე. დემოკრატია ერთდროულად უზრუნველყოფს სტაბილურობას, თანმიმდევრულ განვითარებასა და უსაფრთხოებას.

თანასწორობა

თანასწორობა კანონის წინაშე ყველა მოქალაქის თანაბარ უფლებებს ნიშნავს. ქალთა და მამაკაცთა შორის თანასწორობის პრინციპს ემყარება ევროპული პოლიტიკა და წარმოადგენს ევროპული ინტეგრაციის საფუძველს. იგი ვრცელდება ყველა სფეროში. თანაბარი სამუშაოსთვის თანაბარი ანაზღაურების პრინციპი გახდა რომის ხელშეკრულების ნაწილი 1957 წელს.

კანონის უზენაესობა

ევროკავშირი ეფუძნება კანონის უზენაესობას. ევროკავშირის ყველა მოქმედება შეესაბამება ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოების ნებაყოფლობით და დემოკრატიულ შეთანხმებებს. კანონი და სამართლიანობა მხარდაჭერილია დამოუკიდებელი სასამართლო სისტემით. ევროკავშირის ქვეყნებმა საბოლოო იურისდიქცია გადასცეს ევროპული კავშირის მართლმსაჯულების სასამართლოს, რომლის გადაწყვეტილებები ყველამ უნდა დაიცვას და სცეს პატივი. ევროინტეგრაცია ნიშნავს კანონის უზენაესობაზე დაფუძნებულ წესრიგს, კანონის უზენაესობა კი ნიშნავს, ხალხის მიერ არჩეული ხელისუფლების მიერ მიღებული კანონების განუხრელ დაცვას და ამ კანონთა მოქმედების ეფექტურობის შემოწმება/მონიტორინგს სამოქალაქო საზოგადოების მხრიდან.

ადამიანის უფლებები

ევროპული იდეა ადამიანის თავისუფლების და ყველას თანასწორობის უზენაესობაა. ადამიანს აქვს ბუნებრივი უფლებები. ადამიანი იბადება თავისუფალი. მას აქვს სიტყვის, გამოხატვის, პირადი თავისუფლება. სახელმწიფომ ბოროტად არ უნდა გამოიყენოს ძალაუფლება, სწორი ბალანსი უნდა იპოვოს ადამიანის უფლებებსა და სახელმწიფოს უსაფრთხოებას შორის.

ადამიანის უფლებები დაცულია ევროკავშირის ფუნდამენტური უფლებების ქარტიით. ეს მოიცავს თავისუფლებას დისკრიმინაციისაგან სქესის, რასობრივი ან ეთნიკური წარმოშობის, რელიგიის ან რწმენის, ინვალიდობის, ასაკისა თუ სექსუალური ორიენტაციის საფუძველზე, პერსონალური მონაცემების დაცვის ან მართლმსაჯულებაზე წვდომის უფლებებს.

2012 წელს ევროკავშირს მიენიჭა ნობელის პრემია, ევროპაში მშვიდობის, შერიგების, დემოკრატიისა და ადამიანის უფლებების დაცვის საქმეში შეტანილი წვლილისათვის.

ევროპის კავშირის ფასეულობების განვითარებას, მისი ამოცანების აღსრულებას, მოქალაქეთა და წევრი ქვეყნების ინტერესების დაცვას, პოლიტიკის ეფექტურობისა და განგრძობადობას უზრუნველყოფს ევროკავშირის პოლიტიკური ინსტიტუტები. თითოეული ინსტიტუტი მოქმედებს ხელისუფლების დანაწილების პრინციპის დაცვით საკუთარი უფლებამოსილებების ფარგლებში. ევროპის კავშირის პოლიტიკური ინსტიტუტებია ევროკომისია, ევროპარლამენტი, ევროპული საბჭო, ევროპული კავშირის (მინისტრთა) საბჭო, ევროპის მართლმსაჯულების სასამართლო, ევროპის ცენტრალური ბანკი, აუდიტორთა სასამართლო.

ევროკავშირის შექმნა

არ ვიქნებით მართალი, თუ ევროპული სახელმწიფოების ისტორიას მხოლოდ ნათელ ფერებში დავხატავთ. საუკუნეებმა ევროპულ სახელმწიფოთა შორის დაპირისპირებებისა და ომების არაერთი ფურცელი შემოგვინახა. თუმცა მეორე მსოფლიო ომის დასრულებისა და ისტორიის გაკვეთილების გააზრების შემდეგ, ერთიანი დიდი ევროპული ოჯახი შეიქმნა. ევროპულმა სახელმწიფოებმა გაითვალისწინეს, რომ ისინი დიდი ხნის განმავლობაში ცხოვრობდნენ ერთად ევროპის კონტინენტზე, რომ ერთმანეთს ენათესავება ევროპული ენები, ერთი ფუმიდან იღებს სათავეს ევროპული ტრადიციები და წეს-ჩვეულებები, ევროპის ერთ ქვეყანაში მცხოვრები ადამიანი შეიძლება წარმოშობით მეორე ევროპული ქვეყნიდან იყოს. ასე რომ, ევროპული ინტეგრაციის ფუნდამენტურ საფუძველს, რასაკვირველია, შეადგენდა და შეადგენს ევროპის ხალხთა სოციო-კულტურული სიახლოვე. შუასაუკუნოვანი ევროპიდან მოყოლებული ეს სივრცე წარმოადგენდა კულტურულ ერთიანობას, რომელსაც ქრისტიანული რელიგია და ლათინური დამწერლობა აერთიანებდა. სხვადასხვა

ხალხებისათვის ევროპა იყო ერთიანი ცენტრი, საიდანაც მსოფლიოში ვრცელდებოდა ევროპული ღირებულებები. ევროპელებს ერთნაირად სჯერათ სამართლიანობის, აზრის თავისუფლების, ერთმანეთის პატივისცემის, ტოლერანტობის. ევროპელები ერთნაირად აფასებენ ყველაფერ იმას, რაც ამ ქვეყნებსა და ხალხებს აერთიანებთ.

ვიდრე ევროპის გაერთიანების იდეა რეალური პოლიტიკური მიზანი გახდებოდა, ამ იდეას, როგორც ევროპული სახელმწიფოების სამომავლო ბედს, იზიარებდნენ ევროპელი ფილოსოფოსები და მწერლები. ჯერ კიდევ XIX საუკუნეში ცნობილი ფრანგი მწერალი ვიქტორ ჰიუგო საუბრობდა ჰუმანიზმის იდეებზე დაფუძნებული „ევროპის შეერთებული შტატების შესახებ“. XX საუკუნის 20–იან წლებში ავსტრიელი პოლიტიკოსი, ევროინტეგრაციის ერთ–ერთი პირველი იდეოლოგი რიჩარდ კალერგი ასაბუთებდა, რომ ევროპის ერთობა შესაძლებელი იყო მხოლოდ გერმანიისა და საფრანგეთის მჭიდრო პოლიტიკური თანამშრომლობის შემთხვევაში. თუმცა ამ მოსაზრებების პრაქტიკული განხორციელება შეუძლებელი აღმოჩნდა XX საუკუნის პირველ ნახევარში მომხდარი ორი მსოფლიო პირობებში.

1945 წელს, მეორე მსოფლიო ომის უმძიმესმა შედეგებმა ევროპისათვის – მილიონობით უსახლკარო ადამიანმა, უბრალოდ ლტოლვილმა და უმუშევარმა, ევროპის ეკონომიკური ჩამორჩენილობის პიკმა მის პოლიტიკურ დაქუცმაცებულობასთან ერთად, დაანახა მსოფლიო საზოგადოებას, რომ ევროპის დანგრეული და ინფრასტრუქტურულად ჩამოშლილი ეკონომიკის აღდგენა მხოლოდ სახელმწიფოთა თანამშრომლობით იყო შესაძლებელი, ეს კი მომავალში თავიდან აგვაცილებდა ქვეყნებს შორის დაპირისპირებების წარმოქმნის საშიშროებასა და ახალ ომებს. წლების განმავლობაში ტოტალიტარიზმის წინააღმდეგ მებრძოლი ადამიანები, მზად იყვნენ ბოლო მოეღოთ უსაზღვრო სიძულვილისათვის და შეექმნათ პირობები მდგრადი მშვიდობისათვის. ამ პერიოდის გამოჩენილი მოღვაწეების მთელი პლეადა – რობერ შუმანი, კონრად ადენაუერი, უინსტონ ჩერჩილი და სხვები მოუწოდებდნენ ევროპელ ხალხებს ისტორიის ახალი ფურცელი გადაეშალათ თავიანთ ცხოვრებაში. დასავლეთ ევროპაში უნდა შექმნილიყო საერთო ინტერესებსა და შეთანხმებებზე დაფუძნებული ახალი სტრუქტურები, რომლებიც იქნებოდნენ ყველა ევროპული სახელმწიფოს მართლწესრიგისა და თანასწორობის გარანტი. ჩვენთვის ძალიან

საინტერესოა, რომ ერთიანი ევროპის შექმნას მხარს უჭერდა სტრასბურგში მცხოვრები ქართველი იურისტი მიშელ მუსხელი (მიხეილ მუსხელიშვილი), რომელიც თვლიდა, რომ გაერთიანებით ევროპის ქვეყნები გაძლიერდებოდნენ და ეს არ ხელყოფდა და დაასუსტებდა გაერთიანებაში შემავალი სახელმწიფოების სუვერენიტეტს.

ევროპის სახელმწიფოების გაერთიანების მოწოდებებს მოჰყვა დიდი ბრიტანეთის პრემიერ-მინისტრის უინსტონ ჩერჩილის მიერ გაერთიანებული ევროპის იდეის გაჟღერება 1946 წლის 19 სექტემბერს, შვეიცარიაში, ციურიხის უნივერსიტეტში სიტყვით გამოსვლისას: „ჩვენ ხელახლა უნდა შევექმნათ ევროპული ოჯახი რეგიონული სტრუქტურით, რომელსაც შეიძლება დაერქვას ევროპის შეერთებული შტატები“.

დიდი ბრიტანეთის იდეას მხარი დაუჭირა ამერიკის შეერთებულმა შტატებმა. 1947 წელს აშშ ევროპის დანგრეული ეკონომიკის აღსადგენად დაამტკიცა „მარშალის გეგმა“, რომელიც ევროპულ სახელმწიფოებს თანამშრომლობისაკენაც მოუწოდებდა. ძალიან დიდი მნიშვნელობა ჰქონდა საფრანგეთის პოზიციას – რამდენად მოინდომებდა ის ყოფილ მეტოქესთან – გერმანიასთან თანამშრომლობას. თუმცა ევროპული ინტეგრაციის პროცესში გადამწყვეტი როლი სწორედ საფრანგეთის პოზიციამ ითამაშა. ევროინტეგრაციის ათვლის წერტილად 1950 წლის 9 მაისს მიიჩნევენ, როცა ფრანგი პოლიტიკოსის ჟან მონეს მიერ წამოაყენებული წინადადება ოფიციალურად გააჟღერა საფრანგეთის საგარეო საქმეთა მინისტრმა რობერ შუმანმა. საქმე ეხებოდა დასავლეთ ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის ინდუსტრიების გაერთიანებას. ჟან მონეს ინიციატივის თანახმად, ისტორიული მეტოქეები – საფრანგეთი და გერმანია უნდა გაერთიანებულიყვნენ სხვა ევროპულ ქვეყნებთან იმ მიზნით, რომ დამოუკიდებლად აღარ დაემუშავებინათ ქვანახშირი და ფოლადი. ჟან მონეს ეს წინადადება ეფუძნებოდა მოსაზრებას იმის შესახებ, რომ ნებისმიერ ქვეყანას ომის საწარმოებლად სჭირდებოდა ფოლადი, რომლისგანაც მზადდებოდა საბრძოლო მასალა და ქვანახშირი – ქარხნებისა და რკინიგზის ენერჯით მოსამარაგებლად. სწორედ რომ ამ უმნიშვნელოვანესი რესურსების წარმოებისა და რეალიზაციის დაქვემდებარება საერთო ზეეროვნული ორგანოსთვის („უმადლესი მთავრობისთვის“), მოემსახურებოდა უმთავრეს მიზანს – უზრუნველყოფდა გერმანიისა და საფრანგეთის მშვიდობიან თანაცხოვრებას და გააღრმავებდა ამ ორი ქვეყნის ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ურთიერთდამოკიდებულებას.

აღნიშნული ბელგიამ, იტალიამ, ლუქსემბურგმა და ნიდერლანდებმაც ირწმუნა და 1951 წელს შეიქმნა „ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანება“. შეიქმნა ზეეროვნული დამოუკიდებელი მმართველი ორგანო და მისი დამაბალანსებელი ორგანოები – წევრი ქვეყნების მინისტრთა საბჭო, პარლამენტების წარმომადგენლებისაგან შემდგარი საპარლამენტო ასამბლეა, მართლმსაჯულების სასამართლო. დროთა განმავლობაში სახელმწიფოთა შორის თანამშრომლობამ, წინსვლამ ურთიერთობის სხვადასხვა სფეროში დაამტკიცა, რომ „ევროპის ქვანახშირისა და ფოლადის გაერთიანების“ შექმნა სწორად გადადგმული ნაბიჯი იყო. 1957 წელს თანამშრომლობა გავრცელდა ატომური ენერგეტიკის სფეროზე - შეიქმნა ატომური ენერჯის ევროპული გაერთიანება. ამასთანავე ამ ქვეყნებმა 1957 წელს ხელი მოაწერეს მთელი ეკონომიკური სისტემის დაახლოების ხელშეკრულებას. „ევროპის ეკონომიკური გაერთიანების“ მიზანი შექმნილიყო ევროპის საერთო ბაზარი გაერთიანებაში შემავალ ქვეყნებს გაუადვილებდა თანამშრომლობას ვაჭრობის სფეროში. იგულისხმებოდა იმ სირთულეების თავიდან აცილება, რომელიც შეეხებოდა ერთი ქვეყნიდან მეორე ქვეყანაში ტვირთის გადატანისას წარმოქმნილ პრობლემებს - საზღვარზე ტვირთის გაჩერებისა თუ ე.წ. საბაჟო მოსაკრებელის გადახდას. საერთო ბაზრის შექმნით, უქმდებოდა სასაზღვრო შემოწმებები და საბაჟო მოსაკრებელი. უნდა მოხსნილიყო ყველა შეზღუდვა საქონლის, მუშა-ხელის, მომსახურებისა და კაპიტალის თავისუფალი გადაადგილების თვალსაზრისით. შეიქმნა ეროვნული მთავრობების წარმომადგენლების ორგანო – მინისტრთა საბჭო. გაფართოვდა ადრე შექმნილი საპარლამენტო ასამბლეა და მართლმსაჯულების სასამართლო.

ევროპის კავშირმა წევრ სახელმწიფოებს მშვიდობიანი ურთიერთობების შესაძლებლობა მისცა. ეს არ ნიშნავს იმას, რომ არ არსებობს აზრთა სხვადასხვაობა, თუმცა საერთო იდეისა და კეთილდღეობის ფარგლებში თითოეული სახელმწიფო მიმართავს დიალოგისა და მოლაპარაკებების გზებს. საერთო ბაზრის შექმნიდან ცოტა ხნის შემდეგ „ევროპის ეკონომიკური გაერთიანების“ მოსახლეობამ საცხოვრებელი პირობების გაუმჯობესება შეიგრძნო. „ევროპის ეკონომიკური გაერთიანების“ ქვეყნები ერთად ზრუნავდნენ ევროპაში არსებული სხვადასხვა პრობლემის მოგვარებაზე, ეხმარებოდნენ გაეთიანებაში შემავალ შედარებით დაბალი განვითარების ქვეყნებს. შეიქმნა ყველა პირობა ევროპის შეგნით ადამიანების თავისუფლად გადაადგილებისათვის სამოგზაური და საცხოვრებელი მიზნებში.

ყოველივე ამან კი განაპირობა გაერთიანების შემადგენლობაში კიდევ სხვა ქვეყნების გაწევრიანებაც. დროთა განმავლობაში 1973 წლიდან 2014 წლის ჩათვლით ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოები გახდნენ დიდი ბრიტანეთი, დანია და ირლანდია (1973), საბერძნეთი (1981), პორტუგალია და ესპანეთი (1986), ავსტრია, ფინეთი და შვედეთი (1995). განსაკუთრებულად საინტერესო იყო აღმოსავლეთ და ცენტრალური ევროპის სახელმწიფოთა ბედი „ცივი ომის“ დასრულების შემდეგ, როცა დაინგრა ბერლინის კედელი და დაეშვა „რკინის ფარდა“ და კომუნისტურ–ტოტალიტარული წარსულის დაძლევა მოხერხდა ევროპის კავშირში გაწევრიანებით. ასეთმა სახელმწიფოებმა შეძლეს დაენახებინათ მთელი ევროპისათვის წარმომადგენლობითი დემოკრატიისა და თავისუფალი, კონკურენტული საბაზრო ეკონომიკის განვითარების შესაძლებლობები, ადამიანის უფლებების პატივისცემის უნარი. ეს ყველაფერი კი უპირობო საფუძველი იყო მათი ევროკავშირში გაწევრიანებისათვის. 2004 წელს გაერთიანებას შეუერთდნენ ესტონეთი, ლიტვა, ლატვია პოლონეთი, სლოვაკეთი, სლოვენია, უნგრეთი და ჩეხეთის რესპუბლიკა, 2007 წელს რუმინეთი და ბულგარეთი, 2013 წელს ხორვატია. დაიწყო ევროპულ ფასეულობებთან სხვა სახელმწიფოების დაახლოების პროცესიც. მათთვის სამაგალითო იყო ევროპის კავშირის შიგნით არსებული პრობლემების გადაწყვეტის საკითხი:

1. დახმარება რთული რეგიონებისათვის, სადაც არ არის საკმარისი სამუშაო ადგილები/ გარემო პირობები აფერხებს მეურნეობის განვითარების პროცესებს/ ზოგან საკომუნიკაციო საშუალებების ნაკლებ განვითარებული ინფრასტრუქტურის გამო გართულებულია სავაჭრო ურთიერთობები.
2. დახმარება ღარიბი ქვეყნებისათვის – მუშაობა აღნიშნული მიმართულებით, შეეხება მსოფლიო მასშტაბით არსებული დაპირისპირებების, ბუნებრივი კატაკლიზმების, ეპიდემიების შედეგად ცხოვრების დაბალი დონის მქონე სახელმწიფოებისათვის დახმარებას სხვადასხვა, მაგალითად, საგანმანათლებლო და სამედიცინო სფეროებში. ამასთანავე ევროკავშირის ხელმწიფოები შეისყიდნიან ღარიბ ქვეყნებში წარმოებულ პროდუქციას საბაჟო მოსაკრებლის გარეშე.
3. ზრუნვა ახალი სამუშაო ადგილების შექმნაზე – ევროპის კავშირი მუდმივად ქმნის ახალ სამუშაო ადგილებს, უკეთეს სამუშაო პირობებს, ეხმარება ადამიანებს წამოიწყონ ახალი ბიზნესი. შესაბამისად, ხარჯავს ფულს საჭირო კვალიფიკაციის მქონე კადრების გადამზადებისათვის.

4. გარემოს დაცვითი პრობლემების მოგვარება შეუძლებელია ცალკე აღებული რომელიმე ერთი ქვეყნისათვის. კლიმატის ცვლილების და ეკოლოგიური პრობლემების გადჭრას ევროპის კავშირი ცდილობს წევრ-სახელმწიფოთა შორის შეთანხმებებითა და სხვა ქვეყნების აქტიური ჩართულობითაც.

5. ევროპაში არსებული საერთო პრობლემების მოგვარება გაამარტივა წევრი სახელმწიფოებისათვის შემოღებულმა საერთო ვალიუტა – ევრომ. ერთიანი ფულადი ერთეულით სარგებლობამ გააადვილა ევროპის კავშირის ტერიტორიაზე მოგზაურობა, ბიზნესის წარმოება და გაზარდა სავაჭრო ბრუნვა.

6. და ბოლოს, ევროპის კავშირში მცხოვრებ ადამიანს აქვს უფლება იცხოვროს, ისწავლოს ან იმუშაოს მისთვის სასურველ წევრ-სახელმწიფოში. მაქსიმალურადაა გაადვილებული ევროკავშირის ერთი ქვეყნიდან მეორე ქვეყანაში გადაადგილება, სტუდენტებისათვის სწავლის პროცესი ევროკავშირის წევრი-სახელმწიფოების ფარგლებში აქტიურადაა მხარდაჭერილი.

ევროკავშირში გაწევრიანებით ახალმა წევრმა-სახელმწიფოებმა შეძლეს გაეღრმავებინათ ბაზრის ერთიანობა. თანმიმდევრულად და ეტაპობრივად ისპობა საქონლის, მომსახურების, მუშა-ხელისა და კაპიტალის თავისუფალ გადაადგილებისათვის ხელისშემშლელი ყველა წინაღობა. ამჟამად, სახელმწიფოთა შორის გადაადგილება ისევე თავისუფალია, როგორც თავად ქვეყნებს შიგნით. ამიტომ ევროკავშირის ბაზარს დღეს უკვე არა საერთო ბაზრის, არამედ შიდა ბაზრის სახელით მოიხსენიებენ. შეიცვალა ორგანიზაციის დასახელებაც. 1993 წლიდან „ევროპის ეკონომიკური გაერთიანება“ ჩაანაცვლა „ევროპის კავშირმა“, რადგან ის ეკონომიკურთან ერთად პოლიტიკური კავშირიცაა. ქვეყნები თანამშრომლობენ მართლწესრიგის დაცვის, უსაფრთხოებისა და საგარეო ურთიერთობების საკითხებში. თანდათანობით დაიხვეწა კავშირის სტრუქტურა, გადაწყვეტილებების მიღების წესები და პროცედურები. გაიზარდა ევროპული პარლამენტის როლი და უფლებამოსილება. საკონსულტაციო ორგანოდან ის საკანონმდებლო ორგანოში გადაიქცა, ამტკიცებს ევროკავშირის ბიუჯეტს და ზედამხედველობს ევროკომისიის საქმიანობას. შეიცვალა ევროპარლამენტის დაკომპლექტების წესი. თუ თავდაპირველად მასში იკრიბებოდნენ ეროვნული პარლამენტების წარმომადგენლები, ამჯერად ისინი პირადაპირი წესით, ევროპის სახელმწიფოთა მოქალაქეების მიერ აირჩევიან. თუმცა სიკეთეებთან ერთად, არის გარკვეული

პრობლემებიც. 2015 წელს მსოფლიოში განვითარებულმა მოვლენებმა სირიის ომის სახით, ევროპაში გაზარდა ლტოლვილთა ნაკადი, რისი შედეგიც იყო დიდი ბრიტანეთის გადაწყვეტილება ევროკავშირიდან გასვლის შესახებ. ევროკავშირის წევრი სახელმწიფოს მიერ დატოვების პირველი პრეცედენტის მიუხედავად, ალტერნატივა არ აქვს ევროპის სახელმწიფოების მჭიდრო თანამშრომლობას, რადგან მხოლოდ თანაარსებობა და კოოპერაცია განაპირობებს მასში მშვიდობის, უსაფრთხოების, ეკონომიკური განვითარებისა და მოქალაქეების კეთილდღეობას.

ევროკავშირში გაწევრიანების პრობლემა

ევროკავშირის შესახებ ხელშეკრულების 49-ე მუხლის მითითებულია, რომ ევროპულ კავშირში გაწევრების შესახებ განაცხადის შეტანა შეუძლიათ იმ ევროპულ სახელმწიფოებს, რომლებიც პატივს სცემენ და მათ მხარს უჭერენ დემოკრატიას, ადამიანის უფლებათა და ძირითად თავისუფლებათა დაცვას და კანონის უზენაესობას, უმცირესობის უფლებებს.

ასევე, ქვეყანას უნდა ჰქონდეს მოქმედი საბაზრო ეკონომიკა და კონკურენტუნარიანი იყოს ევროპის შიდა ბაზარზე.

1993 წელს, ევროპულმა საბჭომ კოპენჰაგენის სამიტზე აღიარა აღმოსავლეთ და ცენტრალური ევროპის ქვეყნების უფლება, შეუერთდნენ ევროპის კავშირს, თუ დააკმაყოფილებენ შემდეგ სამ კრიტერიუმს:

პოლიტიკური – ქვეყნებს აქვთ სტაბილური ინსტიტუტები. ისინი პასუხს აგებენ დემოკრატიაზე, კანონის უზენაესობასა და ადამიანის უფლებებზე, უმცირესობების პატივისცემაზე. იმისათვის რომ ევროპის კავშირში გაწევრიანების მსურველმა ქვეყანამ დაიწყოს დიალოგი გაწევრიანების შესახებ, იგი აუცილებლად უნდა აკმაყოფილებდეს პირველი კრიტერიუმს.

ეკონომიკური – ქვეყნებში ვითარდება საბაზრო ეკონომიკა და შეუძლიათ გაუმკლავდნენ საბაზრო ეკონომიკისათვის დამახასიათებელ კონკურენტულ გარემოსა და სხვა გამოწვევებს.

სამართლებრივი – ქვეყნებისათვის მისაღებია ევროკავშირში დაწესებული კანონები და სამართლებრივი პრაქტიკა.

ზემოაღნიშნულ კრიტერიუმებთან ერთად, ხაზგასმით უნდა აღინიშნოს *გეოგრაფიული* კრიტერიუმი, რადგან 1992 წლის მასტრიხტის ხელშეკრულების მიხედვით, ნებისმიერ ევროპულ ქვეყანას შეუძლია განაცხადოს ევროკავშირის წევრობის სურვილი, თუ იგი პატივს სცემს ევროკავშირის დემოკრატიულ ფასეულობებს და მზად არის მათი პოპულარიზაცია-იმპლემენტაციისათვის. ამასთანავე არ არის მოცემული რაიმე დაზუსტება არაევროპული ქვეყნების დაახლოება-მიღებასთან დაკავშირებით.

ევროკავშირისა და საქართველოს ურთიერთობების ქრონოლოგიიდან

იმ სახელმწიფოთა შორის, რომლებმაც გასული საუკუნის 90–იანი წლებიდან, საბჭოთა კავშირის დაშლისა და დამოუკიდებლობის გამოცხადების შემდეგ აშკარად გამოხატა ქვეყნის შემდგომი განვითარების პროდასავლური პოლიტიკური კურსი, საქართველოცაა.

თავიდანვე უნდა აღინიშნოს, რომ ევროკავშირი მხარს უჭერს საქართველოს მისწრაფებებს ევროკავშირთან მჭიდრო ურთიერთობისა და თანამშრომლობისაკენ. ევროკავშირი და საქართველოს მთავრობა შეთანხმდნენ, რომ გააგრძელებენ ერთად მუშაობას საქართველოს პოლიტიკური ასოციაციის კიდევ უფრო გაღრმავებისა და ევროკავშირთან ეკონომიკური ინტეგრაციის მიმართულებით. ევროკავშირი მხარს უჭერს საქართველოს ტერიტორიულ მთლიანობას, ეხმარება ქართულ სახელმწიფოს ეკონომიკურ განვითარებასა და მოდერნიზაციაში. ევროკავშირი ის ორგანიზაციაა, რომელიც უზრუნველყოფს საქართველოს უსაფრთხოებას და დემოკრატიულ და ეკონომიკურ განვითარებას. ევროკავშირში გაწევრიანება არის ის შესაძლებლობა, რომელსაც მოაქვს უსაფრთხოების უზრუნველყოფა, ტერიტორიული მთლიანობის განმტკიცება და ცხოვრების სტანდარტების ამაღლება.

საინტერესოა საქართველო–ევროკავშირის ურთიერთობების მოკლე ქრონოლოგია:

- ევროკავშირთან ჩვენი ქვეყნის ურთიერთობები იწყება 1992 წლიდან. სწორედ ამ დროიდან მოყოლებული ხორციელდებოდა ახლად დამოუკიდებელი ქვეყნების საბაზრო ეკონომიკაზე გადასვლისა და დემოკრატიის განმტკიცების პროცესის ხელშეწყობა ევროკავშირის ტექნიკური დახმარების პროგრამით – TACIS. იკვეთებოდა ევროკავშირის ეკონომიკური დახმარების სამი ძირითადი მიმართულება: საფინანსო დახმარება, ჰუმანიტარული დახმარება (სასურსათო დახმარების სახით) და ტექნიკური დახმარება.¹
- 1996 წლის 22 აპრილს, ლუქსემბურგში ევროკავშირსა და საქართველოს შორის დაიდო პირველი საერთაშორისო ხელშეკრულება „პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმება“ (PCA), რომელიც წარმოადგენს საქართველო–ევროკავშირის ურთიერთობების სამართლებრივ საფუძველს. აღნიშნული შეთანხმება ითვალისწინებდა პოლიტიკურ დიალოგს საქართველოსა და ევროკავშირს შორის; საქართველოში დემოკრატიისა და საბაზრო ეკონომიკის, მხარეებს შორის ვაჭრობისა და ინვესტიციების, რეგულაციური, ეკონომიკური, სოციალური, ფინანსური, სამეცნიერო, ტექნოლოგიური და კულტურული თანამშრომლობის განვითარების ხელშეწყობას.
- საქართველოსა და ევროკავშირს შორის არსებული უამრავ ქრონოლოგიურ ნიშნულს შორის აღსანიშნავია *ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა (ENP)* და *აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივა (EaP)*, რომელმაც დასაბამი მისცა მთელ რიგ მიღწევებს საქართველო–ევროკავშირის ურთიერთობების საკითხში.
- 2004 წელს საქართველო გახდა ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ბენეფიციარი.
- 2008 წლის რუსეთ–საქართველოს ომის დროს, ევროპული კავშირისა და ამერიკის შეერთებული შტატების დახმარებითა და ჩარევით შესაძლებელი გახდა საომარი მოქმედებებისა და ოკუპაციის გეოგრაფიული გაფართოების შეჩერება.
- 2009 წელს საქართველო გახდა ევროპული კავშირის აღმოსავლეთ პარტნიორობის ინიციატივის მონაწილე (აზერბაიჯანთან, ბელარუსთან, მოლდოვასთან, სომხეთთან და უკრაინასთან ერთად).

¹ ევროკავშირ–საქართველოს შემდგომი ურთიერთობების პროცესში TACIS 2007 წელს ჩაანაცვლა ევროპული სამეზობლო და პარტნიორობის ინსტრუმენტმა (ENPI), ეს უკანასკნელი კი 2014 წელს შეიცვალა ევროპული სამეზობლო ინსტრუმენტით (ENI).

- 2014 წელს ხელი მოეწერა ასოცირების შეთანხმებას (AA). ამიერიდან, საქართველოსა და ევროპულ კავშირს შორის მყარდება პოლიტიკური ასოცირება და იწყება მოქმედებები ღრმა და ყოველისმომცველი თავისუფალი ვაჭრობის სივრცის (DCFTA) ჩამოყალიბებისთვის.
- 2017 წელს, ევროპულმა კავშირმა, საქართველოს მოქალაქეებს მისცა შესაძლებლობა უვიზოდ შევიდნენ და თავისუფლად გადაადგილდნენ შენგენის ზონაში.

ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა (ENP)

2003 წლიდან ევროკავშირის საკვანძო და პრიორიტეტულ საკითხს წარმოადგენს ევროკავშირის პარტნიორების სახელმწიფოებრივი და სოციალური მდგრადობის გაძლიერება. ევროკავშირმა შექმნა განვითარებისა და კეთილმეზობლობის ზონა, ე.წ. "მეგობართა სარტყელი". საუბარია ხმელთაშუა ზღვის სამხრეთ სანაპიროს ქვეყნებთან, რუსეთთან და ახალ დამოუკიდებელ სახელმწიფოებთან ევროკავშირის ურთიერთობების შემდგომი განვითარების ჩარჩოების შემუშავებაზე. ამასთან, ევროკავშირი ითვალისწინებს "სამეზობლო ინიციატივაში" მონაწილე ქვეყნების ევროკავშირთან ურთიერთობების სხვადასხვა დონეს და თავის ახალ სამეზობლო პოლიტიკას ევროკავშირი ხსენებულ ქვეყანათა მიმართ დიფერენცირებული მიდგომის საფუძველზე ახორციელებს. ევროკავშირის სამეზობლო პოლიტიკა საგარეო პოლიტიკაა მეზობელი სახელმწიფოების მიმართ, რომელიც შემუშავდა 2004 წელს ევროკავშირის გაფართოების გაფართოებულ ევროპასა და ახალ მეზობლებს შორის ახალი გამყოფი ხაზების თავიდან აცილებისა და სტაბილურობის, უსაფრთხოებისა და კეთილდღეობის უზრუნველყოფის მიზნით. ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ერთ-ერთი საბაზისო პრინციპია დაეხმაროს მეზობელ ქვეყნებს შიდა რეფორმების განხორციელებაში თანასწორი თანამშრომლობისათვის.

ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა განსხვავდება ევროკავშირის პოტენციური წევრობის საკითხისგან. ევროპის სამეზობლო პოლიტიკა წარმოადგენს გაფართოების ალტერნატივას და აწესებს პრივილეგიურულ ურთიერთობას ევროკავშირის მეზობელი ქვეყნებისათვის. თანამშრომლობა ეფუძნება საერთო ფასეულობებზე ურთიერთვალდებულებების აღებას

შემდეგ სფეროებში: კანონის უზენაესობა, კარგი მმართველობა, უმცირესობათა უფლებები, კარგი სამეზობლო ურთიერთობები, საბაზრო ეკონომიკის პრინციპები და მდგრადი განვითარება. ევროკავშირი დახმარებას უწევს სამეზობლო რეგიონის პარტნიორებს, ძირითადად, ევროპული სამეზობლო ინსტრუმენტის (ENI) მეშვეობით, რომლითაც 2014-2020 წლებისთვის დაგეგმილი ღონისძიებები 15 მილიარდ ევროს შეადგენს.

ევროპული სამეზობლო პოლიტიკა სამხრეთ კავკასიის ქვეყნებზე, მათ შორის საქართველოზე, გავრცელდა 2004 წლიდან, 2003 წლის ნოემბრის ვარდების რევოლუციის შემდეგ. ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის ჩვენს ქვეყანაზე გავრცელების შემდეგ საქართველო-ევროკავშირის ურთიერთობამ თვისობრივად ახალი პერსპექტივა შეიძინა. ევროკავშირმა შემოგვათავა პრივილეგირებული ურთიერთობები, იგი გასცდა უბრალო თანამშრომლობის ფარგლებს და მჭიდრო ეკონომიკურ და პოლიტიკურ ინტეგრაციაში გადაიზარდა.

სამეზობლო პოლიტიკის ფარგლებში 2007 წლიდან ამოქმედდა ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ინსტრუმენტი (ENPI) – ფინანსური ინსტრუმენტი, რომელიც გულისხმობდა სამეზობლო პოლიტიკის კონკრეტული ფინანსური აქტივობებით მხარდაჭერას. 2007 წელს, ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ინსტრუმენტის ფარგლებში საქართველოსთვის 24 მილიონი ევრო გამოიყო სამოქმედო გეგმის პრიორიტეტული სფეროების რეფორმირებისათვის. 2008 წლის აგვისტოს ომის შემდეგ, ევროპის სამეზობლო პოლიტიკის ინსტრუმენტის კონფლიქტებთან დაკავშირებული პაკეტიდან, ევროკომისიამ საქართველოსთვის დამატებით გამოყო 500 მლნ. ევრო, რომლის ძირითადი ნაწილი იძულებით გადაადგილებულ პირთა მხარდაჭერას მოხმარდა. 2011 წლიდან ამოქმედდა ახალი ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტი (ENI – European Neighborhood Instrument) ევროკავშირის საზღვრებიდან აღმოსავლეთით და სამხრეთით მდებარე 16 პარტნიორ ქვეყანას აღმოუჩენდა დახმარებას 2014–2020 წლებში. აღნიშნული ინსტრუმენტი საქართველოში 2015 წლიდან ამოქმედდა.

პარტნიორი ქვეყნების წახალისების მიზნით, ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტი ეფუძნება დიფერენცირების მეთოდს და „მეტი მეტისთვის“ პრინციპს გამოიყენებს: განსაკუთრებული ყურადღება ეთმობა იმ ქვეყნებს, რომლებიც კანონის უზენაესობის პრინციპზე რეალურად აშენებენ ძლიერ და მდგრად დემოკრატias. ევროპის სამეზობლო ინსტრუმენტი ასახავდა

კიდევ ქვეყნის ამბიციის დონეს ევროკავშირთან პარტნიორობის თვალსაზრისით, მის პროგრესს დემოკრატიის მშენებლობასა და რეფორმების განხორციელების მხრივ შეთანხმებული მიზნების შესრულებაში.

აღმოსავლეთ პარტნიორობა (EaP)

„აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ (Eastern Partnership - EaP) ინიციატივა, როგორც ევროკავშირის აღმოსავლეთ მეზობელ ქვეყნებთან (აზერბაიჯანი, ბელარუსი, მოლდოვა, საქართველო, სომხეთი, უკრაინა) თანამშრომლობის ახალი ფორმატი, ძალაში შევიდა 2009 წლიდან.

„აღმოსავლეთ პარტნიორობა“ არ არის ევროკავშირში გაწევრიანების პერსპექტივის ალტერნატივა. მან, ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის გზით, ხელი შეუწყო პარტნიორი ქვეყნების, მათ შორის საქართველოს, ევროკავშირში ინტეგრაციის პროცესის გაღრმავებას, საერთო ფასეულობების გავრცელებას, რეგიონში უსაფრთხოების გაძლიერებასა და ეკონომიკურ განვითარებას. ინიციატივის მთავრი მიზანია ევროპული სამეზობლო პოლიტიკის (ENP) განხორციელების ხელშეწყობა, თუმცა „აღმოსავლეთ პარტნიორობის პროგრამა“ უფრო შორს წავიდა და პარტნიორ ქვეყნებს ევროკავშირთან უფრო მეტად დაახლოების მიზნით კონკრეტული პერსპექტივები შესთავაზა.

„აღმოსავლეთ პარტნიორობამ“ ქვეყნებს შესთავაზა შესაძლებლობათა მაქსიმუმის გამოყენება პარტნიორ ქვეყნებში არსებული პოლიტიკური და ეკონომიკური მდგომარეობის, ასევე რეფორმების ტემპისა და შედეგების გათვალისწინებით.

„აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ ფარგლებში თანამშრომლობა განვითარდა ორმხრივი და მრავალმხრივი თანამშრომლობის ფორმატებში. ასეთი ურთიერთობა მიზნად ისახავდა რეგიონში დასახული მიზნების მიღწევას ერთობლივი პროექტების განხორციელების გზით. ორმხრივი თანამშრომლობა, ევროკავშირსა და თითოეულ პარტნიორ ქვეყანას შორის, ითვალისწინებდა თანამშრომლობის შემდგომ გაღრმავებას, რაც მოიცავდა: ახალი, უფრო ფართო საკონტაქტო ურთიერთობების ჩამოყალიბებას პარტნიორობისა და თანამშრომლობის შესახებ შეთანხმებასთან (PCA) შედარებით გაღრმავებული შეთანხმებების

- ასოცირების შესახებ შეთანხმებების (Association Agreements) გაფორმების გზით, რაც პასუხობდა თითოეული პარტნიორი ქვეყნის სწრაფვას ევროკავშირთან შემდგომი დაახლოებისკენ . ასეთი შეთანხმებები გაფორმდა იმ ქვეყნებთან (საქართველო, უკაინა, მოლდოვა), რომლებიც მზად იყვნენ საკუთარ თავზე აეღოთ შესაბამისი დონის ვალდებულებები;

შემნათ ევროკავშირსა და პარტნიორ ქვეყნებს შორის თავისუფალი სავაჭრო ზონები, რაც დაეფუძნა თითოეულ ქვეყანასთან გაფორმებულ ღრმა და ყოვლისმომცველი თავისუფალი სავაჭრო სივრცის შეთანხმებებს (Deep and Comprehensive Free Trade Areas), როგორც ასოცირების შესახებ შეთანხმების განუყოფელი ნაწილს; ხელი შეეწყო უსაფრთხო გარემოში მოქალაქეთა მობილურობისათვის. ამ მიზნით, ევროკავშირმა პარტნიორ ქვეყნებთან, მათ შორის საქართველოსთან სავიზო რეჟიმის გამარტივებისა და რეადმისიის შესახებ ხელშეკრულებები (Visa Facilitation and Readmission Agreements) გააფორმა. თანმიმდევრული ნაბიჯები გადაიდგა უვიზო მიმოსვლის რეჟიმის შემოღებისათვის.

ევროკომისიის მიერ, „აღმოსავლეთ პარტნიორობის“ განხორციელების მიზნით გამოიყო მილიონობით ევრო, როგორც ნაწილი ევროპული სამეზობლო და პარტნიორობის ინსტრუმენტისა (ENPI). კონკრეტული თანამშრომლობის საკითხები განლაგდა ოთხ პლატფორმაზე:

I პლატფორმა - დემოკრატია, კარგი მმართველობა და სტაბილურობა;

II პლატფორმა – ეკონომიკური ინტეგრაცია და ევროკავშირის პოლიტიკასთან შესაბამისობის უზრუნველყოფა;

III პლატფორმა – ენერგოუსაფრთხოება;

IV პლატფორმა – ხალხთა შორის კონტაქტები.

საქართველომ წარმატებით დაძლია აღმოსავლეთ პარტნიორობის ფარგლებში დასახული მიზნები, რაც შემდგომში ფართოდ აისახა ასოცირების შეთანხმებისა და ღრმა და ყოვლისმომცველი სავაჭრო სივრცის შესახებ ხელშეკრულების პრაქტიკულ რეალიზაციაში. ამას მოწმობს 2018 წელს ეროვნულ დემოკრატიული ინსტიტუტის NDI-ის კვლევის თანახმად, საქართველოში გამოკითხული მოსახლეობის დამოკიდებულება ევროკავშირისადმი. 83%

თვლის, რომ მისაღებია საქართველოს ევროკავშირის წევრობა, რადგან ევროპული პოლიტიკა იძლევა საზოგადოების საჭიროებებზე მორგებული პოლიტიკისა და მმართველობის ჩამოყალიბების შესაძლებლობას.,

გამოყენებული წყაროები:

www.europe.eu

www.europe-today.eu

www.op.europa.eu

www.eesc.europa.eu

www.consilium.europa.eu/media/44400/685-annex-5-d-georgia-factsheet

https://ec.europa.eu/neighbourhood-enlargement/policy/conditions-membership_en

<https://europarl.europa.eu/>

<http://old.infocenter.gov.ge/>

<https://netgazeti.ge/news/267661/>